

Чурапчыга күн тахсар!

САГА ОЛОХ

100 ЛЕТ
ЯССР
1922-2022

Чурапчы улуунун хаһыата

Ахсынньы 2 күнэ, 2022 сыл, бээтинсэ

№ 47 (11873)

стр. 3

стр. 4

стр. 5

УЛУУСКА — БУ КҮННЭРГЭ

ҮӨРЭХ ИИТИИ

УРБААН

«Миссис Чурапча - 2022» —
Алена Архипова

«Борисов
аабылара»
бытылына

Санкт Петербург куораттан
бизнес-тириэниэр Рашит Каримов
сэмнээр ыытта

Сага дьылбыт чугаһаата — Күөх харыйабыт сандаарда!

ТЭТТИК СОНУННАР

Амарак сүрэхтээх волонтер ийлэргэ махтана

Москва куоракка Чурапчы улуунун баһылыга Степан Саргыдаев Саха Волонтердарын кытта көрүстэ. Кини волонтердар тутуһан да кэмнэмэт үтүө быһыыларын бэлэттээн туран, хас биирдэнигэр махтана.

«Эһиги маалыа сытар уолаттарбытыгар күүс-уох бэлэттээн, Дойдуларыттан ыраах тэйэн, ыарыһаны утары охсуһа сытар дьонго дыа аһа-уох, торообут тыллара күндү буолара саарбах-таммат. Хас биирдэнигэр иһэллэ, эдэрийдэни истииг сыйыаһыт кинилэргэ ураты күүһү бэлэттэ, — дээн бэлэттээтэ. Степан Анатольевич ааспыт Арассыыйа ийлэрин күнүнэн эбэрээтээн туран, Саха Волонтердарыгар махтал суругун туттарда.

Чурапчы улууһа элбэҕи сытар саллааттарга тиһигини быһаарыа аһаары-уолуһу көмөтүн ыыта олорор. Бээтинсэ баһылык саллааттарга «Чурапчы» ТХПК бородоуксуйатын аҕалла. Ону саргы Москва куорат волонтер ийлэрингэр дойдутут аһа ураты минниэхтэ, эһэххэ бэлэттэнигэр күүс-уох наада дээн этэн туран, аһааһа, сахалыы харысхалы бэлэттээтэ.

Хатылыттан Владимировтар ороспүүбүлүкэтээҕи күрэххэ 2-с миэстэни ыттылар

«Аллараа Бэстээххэ» инбэлэнттэр деклаларын чэрчитинэн «Иһэм, аҕам уонна мин — илэстэҕэ дыа көргөн» ороспүүбүлүкэтээҕи испартиабынай күрэхтэһиһи ыттылар.

Билигин улууспут чилиэни Хатылы инбэлэнттэти Семен, Елена уонна Айгылаан Владимировтар ситиһинилээхтик көмүскээн, 2-с бириэстээх миэстэҕэ тигистилэр, — дээн алаһтыһыаһа устуурт көрүгүн испэсэлэниһэ Иннокентий Матвеев иһитиннэрэр.

Владимировтар — испартиабынай дыа көргөн буолаллар. Чол олоҕу тутуһаллар, устуурдунан утумнаахтык дьарыктаналлар. Улуус иһинэн ыттылар испартиабынай дьаһалларга ситиһинилээхтик кыталлар, куруутун бириэстээх миэстэҕэ тиксэллэр.

Кырдыаҕас оскуола үбүлүөйүн көрсө документальной киинэ сүрэхтэниһэ

С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын 150 сыллаах үбүлүөйүн көрсө «Школа мечты» саҕа документальной киинэ тахсыаҕа.

Киинэ сценарийын ааптара, суруйааччы, тылбаасчыт Алексей Амбросьев — Сиги Муңду: «Устуоруйаны кини оҕорор динилэринэ, бу киниэбигиһэр устурут дьоммут нөҥүө оскуолаттан саҕалаан ороспүүбүлүкэ, бүтүн Дойду устуоруйатын сырдатарга дуулуустубут. Хас биирдэни дьоммут тус устуоруйаларыгар олохуран, бу оскуола ураты оруулааһын көрөөччүлэрбитигэр тирдиргэ кыһаныһыт, — дээн санаатын үлэһитинэ. Киинэ сахалыы тылыннан табыста, нууччалыы синхроннай тылбаастаах. Режиссер-туруорааччы Анна Васильева, оператордар — Серафим Федоров, Михаил Каданевский, Генеральный продюсер Юрий Посельский, Тизжиин Эдуард Рудых, Алла Бузмакова аахтылар.

Бу киинэ урукку кэми эргитэн көрүү эрэ быһыытынан буолбакка, оскуола салгыа улууспут, ороспүүбүлүкэбит сайдыытыгар ылар оруолун, үөрэҕи саҕа таһымга таһаарыы, сайдыылары тутуһан дьирин ич хоһоонноох.

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Ахсынньы
2 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Ахсынньы
3 күнэ
СУБУОТА

Ахсынньы
4 күнэ
БАСКЫҤЫАННЫА

Ахсынньы
5 күнэ
БЭНИДИЭННЬИК

Ахсынньы
6 күнэ
ОПТУОРОУНЬУК

Ахсынньы
7 күнэ
СЭРЭДЭ

Ахсынньы
8 күнэ
ЧЭППИЭР

16° - 40°

-35° - 36°

-32° - 36°

-28° - 30°

-28° - 35°

-33° - 37°

-33° - 39°

ИЛ ДАРХАН НЭДИЭЛЭТЭ

Айсен Николаев үлэтин сүрүн түгээнэрэ

Сэттинин 21 күнү, Саха сирингэр 2020 сылтан үлэтин «Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарысты-баннай уонна «официальной тыллар харыстааһын уонна сайыннарыы» судаарыстыбаннай бырагыраама сылаабы үбүлээһинин икки тогул улаатынныраахтара. Жэниги икки сылга манна 56 мөлүһүн солкуобай көрүлүбүт эбит буоллабына, 2023 сылга бу суума 100 мөлүһүгүн итэҕэс суох буолуохтара. Бу туһунан Ил Дархан тыллар сайыннарыыга Сүбэ мунньаһар этэ.

Бу тэрээһин «Саха Өрөспүүбүлүкэтин тылларын туһунан» сокуон 30 сылыгар анаммыт саха тылын, литературатын уонна кулутуура учууталларын иккис өрөспүүбүлүкэтээди сийиһэстэрин иһингэр буолла.

Сэттинин 23 күнү, Саха сирингэр тыл хаһаайыстыбатын үбүлээһинин улаатынныраахтара. Саха Өрөспүүбүлүкэтин 2023 сылаабы бүддьүөтүн таһаарыгар тыл хаһаайыстыбатын өйөөһүгү эбик үбүлээһинин көрүөхтэрэ.

Бырабыыталыстыба II Мэрд 543 мөлүһүн солкуобайы тыһыбыта. Манна өссө 2 млрд 600 мөлүһүн солкуобайы эбиктэрэ. Итинник сүрүдүбү өрөспүүбүлүкэ бырабыыталыстыбатыгар Ил Дархан Айсен Николаев би-эргэ.

Ил Дархан сылгыны элэтинин өйөөһүгү анаммыт субсидия эбик үп көрөргө сүрүдү. 2022 сылга субсидия кээмэйэ биһир тобоҕо 1,5 тыһыынчага 3 тыһыынча солкуо-

байга дигри улаатыыта. 2023 сылга бу субсидияны 5 тыһыынчага дигри улаатынныраахха дигри этин киирдэ.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин баһылыга тэрииллээх хаһаайыстыбаларга үүт киилэтигэр субсидияны 50-тан 60 солкуобайга дигри улаатынныраага сүрүдү. Кэтэх хаһаайыстыбаларга ынах тоботугу субсидияны 37 тыһыынча солкуобайга дигри улаатынныраага былааннаар. Билигин тыл хаһаайыстыбатын өйөөһүн сага мэхэнистеминин киилэр ынах тоботугу 35 тыһыынча солкуобайы малаар. Итин таһынан тыл хаһаайыстыбатын дигригэ, меллорация курдук хайысхаларга өйөөдүл көрүл-лүөбэ.

Сэттинин 24 күнү, Бу күн Айсен Николаев саха кулутуура сайыннарыыга бэйэтин кылааттарын киилэрбит Саха сирин билиилээх олохтоотторугар, оһуохайдыттаругар уонна тиир уустарыгар Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархан стипендиятын аныыр туһунан сирти-финкааттар туттарда.

Биһир сыл устата бэрлээр стипендиялары кыһах аныыры өрөспүүбүлүкэтээди куонкурус түмү-гүтүн быһаардылар. Ол курдук, 30 тыһыынча солкуобай харчыны ий-вайы сыл устата эгэ олохтоот, сэттэ оһуохайдыт уонна алта тиир ууһа ылаахтара.

Айсен Николаев саха кулутуура-тын сайыннарыыга, тарҕатыыга ула-хан кылаатын иһин үйэтин туһары бэрлээр Ил Дархан стипендиятын, норуот маастарыгар, аатырбыт тиир ууһугар Борис Неустроева-Мандар Ууска анаата.

Афанасий НОЕВ,
Ил Дархан пресс сэкирэтээрэ.

ҮӨРЭХ

Абыһах үөрэнээччилээх оскуолалар дьылбаларын Ил Түмэн бэйэтин көрүүтүгэр ылла

Мантан ыла, ханнык оскуо-ла абыһах үөрэнээччилээх оскуола ахсааныгар киириэх-тээгин Ил Түмэн бэйэтэ быһа-арар буолуоҕа. Итинник соку-он барылын Ил Түмэн бастакы вице-спикер Александр Жир-ков онорон Өрөспүүбүлүкэ парламенын көрүүтүгэр кии-лэрбитэ.

Урут иһитиннэриллиб-тин курдук, быһыл саас СӨ Бырабыыталыстыбата абыһах үөрэнээччилээх оскуола ахса-аныгар киилэрин критерийин бырабыыталыстыба бэйэтэ быһаарар, уонна онуоха сөп түбэһиннэрэн ол оскуолаларга көмө оһоһуларын-оһоһулу-батын СӨ үөрэхтин ми-нистеристибэтэ быһаарар диги ис хоһоонноох «Саха Өрөспүүбүлүкэтингэр үөрэх туһунан» сокуонугар улары-тыы киилэрэр туһунан этинни Ил Түмэн көрүүтүгэр киилэрэ сылдьыбыта.

Ол этинни Ил Түмэн бастакы вице-спикер Алек-сандр Жирков уонна спикер Алексей Еремеев этиннэригэр дыкутааттар өйөөбөтөхтөрө, Бырабыыталыстыбага тоһу-норбунтэрэ.

Бырабыыталыстыба со-куонун барылын утаран тыл этингэр Александр Жир-ков: «Бырабыыталыстыба этинни ылынахпытна Өрөспүүбүлүкэ абыһах үөрэнээччилээх оскуолалар көмүскүтүр кыахтара даһаа мөлтүөбэ», — дигбитэ. Алек-сандр Николаевич этиннэ, Бырабыыталыстыба сыл-

лаабы үп-харчы туругуттан көрөн критерийдэри хай-дах баһарар уларытыан сөп. Үөрэх министристибэтэ эмнэ үп кырыымчыгар ыкта-ран бу оскуолалар ахсааннара абыһырын утарыа сүөҕэ. «Итинник буолбатын туһу-гар тыа сирингэр баар абыһах үөрэнээччилээх оскуолалар критерийдэрэ сокуонунан би-гэрэтиллиэхтээх, уонна ону Ил Түмэн бэйэтингэр ылы-ныахтаах. Кыра оскуолала-ры харыстааһын тыа сирингэр дыону олохсута сатааһын биһир сүрүн көрүгэ. Кыра оскуола-ларга өйөөдүл мөлтөөтөһүгэ дыон олоһо өрдүк уустугуруо-ба», — диги Ил Түмэн бастакы вице-спикер Бырабыыталы-стыба киилэрбит сокуонун тохтоотторго элпигэ уонна бый-ылты дьылы аһарбакка абыһах үөрэнээччилээх оскуолалары харыстыырга туһуламмыт со-куон барылын Ил Түмэн бэй-этэ оноруоҕа дигбитэ.

Ол этинни толорон, ханнык оскуоланы абыһах үөрэнээччилээх оскуола ахса-аныгар киилэрэр критерийдэ-ри Ил Түмэн бэйэтэ онорор тыа сокуон бырайыагын бэлэмнээн быһыл күһүн пар-ламент көрүүтүгэр киилэр-битэ уонна коллегаларын, Ил Түмэн дыкутааттарын, өйүү-лэригэр ынырыбыта.

Александр Жирков кии-лэрбит этингэ бу дьыл сэтти-нин 16 к. ытылыбыт Ил Түмэн пленарнай мунньаһар биһир да утарыыта суох өй-өннө. Бастакы вице-спикер

килэрбит сокуонун барылын коллегара А.Н. Атласова, С.М. Афанасьев, Ф.В. Габы-шева, А.А. Григорьева, И.И. Григорьев, В.Н. Губарев, М.Д. Гуляев, А.Н. Дорогань, А.М. Находкин, Ю.М. Николаев, П.П. Петров, В.М. Прокопьев, И.И. Слепцов, Р.Е. Федотов, В.И. Чинигинаров өйөөтүлэр.

Мантан ыла абыһах үөрэнээччилээх оскуолалар дьылбаларын сага сокуон араҥаччылааҕа. Үп-харчы баарыттан-суоһуттан эбэтэр атын төрүөттэринэн критерийдэри үөһэ-аллараа туһу, оскуолалар испииһэктэрин уларытыы суох буолуоҕа.

Ылыныллыбыт сокуон суолтатын туһунан этингэр Александр Жирков: «Дойду-га үөрэх тийигэ билигин да оннун була илик. Госдумага үөрэх элгэтин уларытыыга сагатаан сага сокуоннар ба-рыллара киирэ тураллар. Со-тору кэмнээн муниципальнай үөрэх тэриигэлэрин туһула эмнэ уларытылар буолла. Манник кэмгэ билиги туох ханнык иннинэ тыа оскуола-ларын, олохтоох дыон олоһор кыра түөлбэлэрин сокуонунан араҥаччылы сатаахтаахпыт. Инникитин абыһах үөрэнээч-чилээх оскуолаларга, оһо садтарыгар (уһуйааннарга), ол иһингэр көс оскуолаларга, судаарыстыба өттүгүн көрүл-лүөхтээх көмөнү эмнэ быстах дьаһалларынан буолбакка со-куонунан мэхэниһир орду-к буолуоҕа», — диги эттэ.

С. ВАСИЛЬЕВ.

ТЫА ХАҤААЙЫСТЫБАТА

«Ийэ сир» пилотнай бырайыагы билиһиннэрдиһэр

Быйыл Чурапчы улуугар Ийэ сир сыла биһлэрил-лэн, тыа хаһаайыстыбатын сайдыгыгар, чуолаан сир үлэтигэр, дуһа-талах астарыгыгар былааннаах үлэ ытылыһа.

Улууспутугар арҕаа дойдунан санктеларын усулуобуйагыгар социальнай-экономическай биэ туруктаах буоларга, нэһилигэ-нэһи сибидиһэй бэйэ онорон таһаарыт бородууксуйатынан хааччыларга, мань сүргэ бүтэһик сылларга оттуур хoduһа тийбэ-тин, сүөһү аһылыга мөлтөбүн, эбик аһылык суоһун, анаардас отунан эрэ турарын учуоттаан ту-ран, улууска «Ийэ сир» пилотнай бырайыак оһоһулуһа. Бу сирни кытта үлэбэ бырайыагы улуус баһылыга Степан Саргыдаев сийилин биһилиһэрдэ.

Бырайыак чэрчигин сүөһү-сылгы ахсаанын элчирэ-лэт иһиггэ, аһылыгы бэ-лэмнээһингэ, бэйэ онорон таһа-арар бородууксуйатын дэлэтингэ былааннаах үлэ барыаба.

Ол курдук:

- Тыа хаһаайыстыбатын сирин бэрээдэктээн, инвентаризация ылан сагалыы үлэрингэ муни-ципальнай пуондага биһир;
- Сүөһү аһылыгын бэ-лэмнээһингэ резервэй пуонда тэрииллэбэ;
- Сэбизекэй соһуус саһаанааы курдук, МТС тэриилин, үлэһил-либт пуондалаах онон онорор потребительскай кэспэрэтин тэ-рииллэбэ, чилиһингэ үлэтин онорор баһынайдар, чааһынай-дар буолуохтара;
- Ойуурга-үрэххэ туһанылы-бат сирдэрбитигэр дуһа-талах астаран, оттуур хoduһабыт иһин кэргэтин;
- Бырадылыбыт бааһына-лары чолугэр түһэрэ, сенаһы, күөх маассаны онорууну элэтин;

Михаил Митрофан, «Ийэ сир» аһааччынык АМУ президентэ уонна Ийэ сир аһааччынык АМУ.

«Билиги тэриигэбик уопуттар олохуруа-ха, улус баһылыга Степан Саргыдаев хама-андатын кытта онорбут бырайыага олус үчү-гэй дии саныыбын. Алтыннык ийэ СӨ Тыа хаһаайыстыбатын министростибэтин кытта командиролора сылдан, Калугара, Татарстанга МТС кииргэх үлэтин олоһор тэриигэлэри көрүһүт. Онон кырдык, көлүгүтэбэ, туһалааҕа даһаастаммыт ньына бу-лар. Бүгүн даһылаакка этилиһигин, 7,5 тыһ. ынаар ынааы сенаһынан аһаарга Чурапчы улуугар 2,5 тыһ. гектар сир на-ада эбит. Манник иһингэ сир 5-7 улахан тыраахтар талоруон сөп. Онон бу онон туһаан, улус ынах сүөһү аһылыгынан хааччылаах сөп. Чурапчыга түмү, нэһиргэр кооператива-рын туһуан боһуруостара таһыыгыгар үөрэ иһитин. Сага иһингэ киилэрэр эр испиһистэр, салайааччылар элэ-битэрин билигин көрдүм. Чурапчыга 3-4 сыллан турорум-мут сорукарын улахан аһаарын сийиһэргэ дии саныыбын».

Егор Холмогоров, Хатылыга баһынай ха-һаайыстыба салайааччыты.

«Сир оноруутун туһуан сүргэ иһитин. Бырайыак олоххо киирдэһингэ, хаачы, тыа хаһаайыстыбатыгар күө-көмө буолу-га. Ынах сүөһүн иһин сый аһын кыраан иһэр. Быһыл 80 туһунааы оттоотубут, онтука-быт тийигэ суох курдук. Ол хаачыстыбата мөлтөх соһуус. Былааммыт туолбакка, дыон сирингэр оттообуллут, үгүгэ сүтүгүтүтүт, күөх от олус аһыах этэ. Онон кыстыгы туоруурга эбик от аһылаһарбыт буолуо. Хаһаайысты-бабар 50-тан таһа сүөһүлээһин, 30-тан таһа сылгылааһын. Сага саһааччы буолууһун».

- Элбэх сылаах от сизмэтин мэхэтиггэ хомуһан үүнэрин, инникитин өрөспүүбүлүкэни хаа-чылар сизмэ хаһаайыстыбата баар буоларын сийиһин;

- Аһыганы утары эрдэггэ та-былааннаах үлэни ытыа;

- Оттуур хoduһалары нүөл-сүтүү үлэтин сүргүтүү;
- Гидротехническэй туһуула-ры хаһаайыстыбай өрөмүөннэһин уонна сага туһуулары ытыа;
- Сүөһү эбик аһылыгын

бэлэмнээһингэ, сизмэни бэ-лэмнээһингэ араас аһал тизхи-ныкэлэри, тыраахтардары, ком-байнары аһылаһы, сизмэни хаһаанар, куурдар ыскааһы ту-туу киирибэ.

«Сир ийэ» пилотнай быра-йыак үс сылаах, ол эбэтэр 2025 сылга дигри үлэ ытылыһабына, ыһы иһэ улаатыаба, сүөһү, сыл-гы ахсаана, үт туттарыта, сүөһү аһылыгын бэлэмнээһин үрдүөбэ. Федеральнай, өрөспүүбүлүкэ-тээди, олохтоох уонна таһан 315 мөлүһүн 508 тыһыынча солк. үп көрүлүөбэ.

Бырайыак презентациятыгар улуустаагы тыа хаһаайыстыба-тын салалтатын начаалынны-га Анжелика Неустроева, улуус нэһиликэтин баһылыгара, баһынай хаһаайыстыба салайа-аччылара, нэһирдэр уо.д.а. кы-тынылар.

Үөрүүлэх дьаһалга улуус баһылыга Степан Саргыдаев Тыа хаһаайыстыбатын күһүн элэриггэ туран, өрөспүүбүлүкэ, улуус тыа хаһаайыстыбатын сай-дыгыгар кылааттарын, үтүө суоһастах үлэтин иһин «СӨ Тыа хаһаайыстыбатын туһуна» бэлини «Саргыдай» бааһынай хаһаайыстыба салайааччытыгар Станислав Сивцевкэ, туһаанна-ах министростибэ бочуотунай грамотатын «Сергеев» бааһынай хаһаайыстыба салайааччытыгар Иван Сергеевкэ, үрүн көмүс бэлэллэх улуус грамотатын «Иг-натев» бааһынай хаһаайыстыба салайааччытыгар Павел Игнать-евка уонна «Комплекс» бааһынай хаһаайыстыба зоотехнигар Алек-сандр Тимофеевкэ туттарда.

Марфа ПЕТРОВА.

УЛУУСКА – БУ КҮННЭРГЭ

“Миссис Чурапча - 2022” – Алена Архипова

Кэтэһилээх куонкурус түмүктэннэ. Кыайыылаах 100 тыһ. солк уу харчынан уонна собуруу куоракка онгоһуллубут көһө сылдьар хоруонанан наһараадаланна.

«1-ы Вице-миссис» – Алена Афанасьева, «2-с Вице-миссис» – Елена Оконешникова, «Миссис зрительских симпатий» уонна «Миссис Элегантности» – Василина Романова, «Миссис Талант» – Светлана Монастырева, «Миссис Очарование» – Варвара Бекянова, «Миссис Интеллект» – Нарыйа Новикова, «Миссис Грация» – Мария Давыдова буоллулар. Кинилэр бары успуонсардааран сыаналаах биригистэри туттулар.

«Миссис Чурапча-2022» аат иһин аҕыс кэрэ аҥаар киирбэтэ. Түһүмэхтэргэ бэйэни биһилиһинэрин, интеллектуальнай (биһлэр философтар этинилэрин ырытыы), талааны арыллы, Чурапчы 375 сылыгар аһаан эскигэстэри оноруу (дьинтээһин сорууда) уонна кэтэһээһин быһаарыһаах дөһүлэ киирдилэр.

Оболорбут Ил Дархан стипендиаттарынан буоллулар

Бу туһунан сэттисини 29 Бүкүлүгэр СӨ Ил Дархана Айсен Николаев анал дыһала табыста.

Стипендияны ыларга Саха сирин араас муһукутарыттан Бүтүн Арасыы Иатаабы, өрөспүүбүлүкэ олимпиадаларын, кэмпириэһиһэлэрин, куонкурустарын, бэстибээһэлэрин, быыстапкаларын, күрэхтэһиһэлэрин кыайылаахтара ааттанылар. Ол курдук, Дьоккуускай, Амма, Алдан, Уһуһа Бүлүү, Уһуһа Дьааһы, Бүлүү, Кэбээйи, Ленскэй, Минерниэй, Мэҥэ Хаҥалас, Нам, Нерюнгри, Алараа Халыма,

Нурба, Өймөкөөн, Орто Халыма, Таатта, Уус Алдан, Хаҥалас уонна Чурапчы чулуу, уһууһу ойдоох, быһый-сымса үөрэнээччилэрэ бэлэттэннилэр.

Биһиги улуусу туттан Степан Кузьмич Макаров аатынан Чурапчы гимназиятыттан 11 кылаас үөрэнээччилэрэ Георгий Гоголев, Николай Хомполов, 10 кылаас үөрэнээччигэ Анна Макарова, Иван Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччигэ Радик Кривошапкин, Субуруускай аатынан Болтоно орто оскуолатын 11 кылааһын үөрэнээччигэ Снежана Слепцова СӨ Ил Дархана Айсен Сергеевич стипендиаттарынан буоллулар.

Түтүннүн туһунан, үөрэнээччилэри, кинилэр учууталларын, оскуола кэлэктииптэрин, төрөһүүтэрин эбэрээһиниһит!

Олонхо дьыктаанын «туйгун» сыанаба 5 киһи суруйда

Олонхо дьыктаанын өрөспүүбүлүкэ 301 биһилэттэһэтигэр 5555 киһи суруйда. Олортон тыһыынчаттан тахса киһи «туйгун» сыананы ылла. Элбэх туйгун суруйааччылаах улууһу кыайылаах кубогунан наһараадыахтара.

Ахсыһаба тэриһтэ салайааччылар, туһааннаах салаа исписэһинистэрэ кыттыспыттар сонун буолла. Быһылгы тэрээһин өссө биир урагытынан дьыктаан аан маһаһыһын иһки тыһынан сурулуна. Туйгун суруйуу иһин дипломуна А.Е. Хомус, М.И. Захарова, А.Е. Барашкова, К.К. Захарова, В.И. Душкнина наһараадаланылар.

Чурапчы улууһун киһи биһилэттэһэтигэр дьыктааны сэттисини 25 күнүгэр 15 киһи суруйда. Саха дьыктааны киһи биһилэттэһэтигэр үлэһиттэ Сардаана Дьячкова аахта. Аан маһаһыһы «Олонхо дьыктааны» ахсыһа 2019 сыллаахха ыттылыбыта. Оһуо 28 улуустан уонна Дьоккуускай куораттан 9 тыһыынчаттан тахса киһи кыттыбыта.

ЧУРАПЧЫГА: Гол! Баар этэ! Кыайыы!

Чурапчы иһилиһэгэр Чулууска минн-футболу саҥалаабыт энтузиаст-тириэһээр Альберт Михайлов сырдык кэриэһингэр аһаһыт турнир быһыл XV-с төгүлүн ытытылына.

Чурапчы улууһа урут-урукттан тустуу туонатынан биһилиһит эбит буоллаһына, биһилиһи кэмтэ успуорт араас хайысхалара сайдан эрэлэр. Ол курдук, успуорт биир саамай мааһаһай көрүгүн минн-футболу сайдынары, энтузиаст-тириэһээр Альберт Михайлов бэйэтин кылгас олоһун сүрүн сыалынан буолбута.

Бу күнүгэр киһи үтүө дыһалатын салбаан, оболорго утууһаабы күрэх XV-с төгүлүн ытытылына. Бу күрэхтэһин сүрүн урагытынан, Саха сирин олимпиадатынан ааттыыр оонньуубуттар сүүмэрдиир турнир буолар. Улуустан уопсайа холбоон

16 хамаанда кэлэн күөн көрүстэ. Түмүккэ, улахан оскуолаарга Семен Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ кыайылаах буоллулар, иһкис миһэттэ Прокотий Башарин аатынан Сылан орто оскуола уонна үһүс бочуоттаах миһэттэ Иван Федосеев-Доосо аатынан Дириг агро орто оскуолатын футболлустара тигистилэр. Оттон кыра оскуолаарга Семен Яковлев-Э-

рылик Эрнестин аатынан Чакыр орто оскуола бастаа, иһкис миһэттэ Даниил Барашков аатынан Бахсы орто оскуола, үһүс миһэттэ Семен Флегонтов аатынан Хадаар орто оскуола буоллулар. Альберт Николаевич үөрэһит оболоро, тириэһээрлэрин үтүө аатын салбаан, бэйэлэрэ судуһа, тириэһээр буола сылдьалара иһиниһи киһи бу успуорт көрүгэр чакчы да күүстэх тапталы, бэр-

иһилээх буолууну иһэрбитин туолута буолар. Альберт Михайлов үөрэнээччилэригэр биирдэстэрэ Ян Толстоухов биһиги Мугудай орто оскуолатыгар физкультура учууталынан үлэһитин таһынан, сайын ааһы улуус оболорун муһуһан футболга дырыктыыр.

Саһатан эттэххэ, 2017 сыллаахха Чурапчы улууһун футболга өрөспүүбүлүкэ сүүмэрдэммит хамаандатыгар бигэ уол киирэн,

Япония Найора куоратыгар тигистэ, «Япония-Якутия» таһаарыстыла көрсүлүүтэ 3:4 аһаһыһынан кыһаан, Чурапчыларын аатын ааттатан кэлбиттэрэ.

Турнирга Альберт Михайлов доһотторо, аһастара, дыһа кэргэнэ кэлэн, оболорун, аһастарын туһунан үтүө тыһынан аһаһаһаан аһастаар, бииргэ алтыһыт дьонугар, күрэх тэриһээччилэригэр махтал тыһынан эттиһэр.

Бу курдук үтүө киһи аата умнулубакка, оболорут үлэһитин түмүгэ сымэһиһбээхэ, кэлэр көлүөнэ тириэһээрлэргэ үтүө холобур буолуо диир эрэнэбит.

Балаһаны бэлэмнээтэ Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

САҢА АССР 100 СЫЛЫГАР

СУЛҔАЧЧЫ, БАБАҔА – БУУРҔА БЫҔЫҔЫГАР

Алдьархайы халбарыппыт Автономия амнистията

Гражданскай сэрин Боотуруускай улуус сирин-уотун (Таатта, Чурапчы, Амма) ортотунан силлэ-холорук буолан ааспыт олохтоох баай да, дьадаҥы да араҥаларын өйдөрүн-санааларын үлгү ыттыыгыта, үтүс киһи тыһынын икки өстүйбүт оруттартан сиртэбэ тыһан илдьэ барбыта.

Сэбиэскэй былаас бастагы сымаларыгар дьадаҥы дьон дьорбөөт өтө байдары утаран, сар тутан, саҥа былааска кыахтар тийэрэниэн кыттыһыта. Кинилэртэн үтүстэрэ ревком чинэһинэрэ уонна кинилэр комзавооччулара буолбуттара.

Саха сирингэр 1918 сылтан былаас кыһыл-үрүг буолан уларыйан-тэлэрийбэн, олохун ситэ була илгиннэ, 1921 сылга байыаннай балаһыанньа тосту кытааттар – үрүгүгэр этэрээттэрэ элбээн, хойдон, Дьокуускайга кыһыллар кытааннах дьаһалы ыһаллар – баһыаннай балаһыанньаны биллэрэллэр.

1921 сыл олунньуугар Чурапчыга 1-кы партията суохтар кэмпирисиниллэрингэр олохтоох ревкомнар Сэбиэскэй былааһы бөгөрөтүү үлэтин күүһүрээргэ, тоһоннору, баайдары гражданскай быраактарынан быһаарга уураахтыыллар. Ол тыһан баран, байыаннай коммунизм күһүлүн политикаҥа былаас өттүттэн дьадаҥылары эмиз хаарыйар буолан кыһарыйтары түмүгү өрө туруу уота күүһүрбүтэ, үтүс киһи үрүг этэрээтэ халыҥаппыта.

Дьокуускайга ревком ЧК тэриллэллэр, олох саргыбар арылдьыт дигэн ааттаан, 34 интэлигэти дьону ытан өлөрөллөр. Онтон саллан, репрессияттан быһаһаары, урукку Колчак эмиссээрэрэ Толстоухов, Коробейников, Зенифиров Ньылхапта түһэллэр, этэрээт тэриннэ, Сэбиэскэй былааһы Петропавловскайга, Ууе Майаҥа сууллараллар. Амма тула Чурапчыга, Алдайга туста этэрээттэр үөскүүлэрингэр сүрүн күөс буолбуттара.

Устуоруяа көрүлүннүрүнэн, Саха сирингэр 1921 күһүнүттэн 1922 күһүнүгэр дигэр күрүккэ Гражданскай сэрин саамай сытым уонна утарыта туруу тыһыс кэ-

минен аабыллар.

Ол кэмгэ байыт нэһилиэкпит – Одьулуун сирэ-уота үрүгүгэр Иллитэн кинир аартыктара буолан, Амма, СулҔаччы-Бабаҥа, Бабаҥа-Болугур эргин уоту-аллара сыбыһаабыт аартыктара буолан, анытылым эттэххэ, стратегическай суолталаах айан суолутар сытар буоланнар, олохтоох дьонтон өлүү-сүтүү улуус атын сирдэригэр лаппа үрдүк этэ. Билгини нэһилиэкпит Гражданскай сэрин буурҕатыгар биэр дойдутаахпыт, учуонай Иннокентий Похсеев “Одьулууннар...” дигэн кинигэтигэр этилэриннэ, 18 киһи, ол иһигэр 7 киһигэ ревком чинэһинэрэ буолан, үрүгүгэр сойуолаһыларыгар биэр бастагынан өлөрүл-лүбүттэрэ. 11 киһи кыһылларга байластан, кэкс кыргыһыларга кыттан, сэрин хонуутугар охту-буттара. Итин таһынан, 15 киһи кыһыллары кытта сэриннэлэн, кэлин ыалдьан, эгин өлбүттэрэ. И.И.Похсеев кинигэтигэр манньык сыппаралар ыһыллаллар: “Чурапчы оройуонун үрдүнэн кыһыл бартыһааннар, ревкомнар уонна кинилэр дьыа көргөннөрүттэн 93 киһи өлөрүл-лүбүтэ, ол иһингэр соҕотох Одьулуун нэһилиэгиттэн – 18 киһи, ол эбэтэр нэһилиэк бу сэрингэ атын нэһилиэктерин кытта тэпнээн көрдөххө, сүтүгэ улахан – оройуон сүтүгүттэн бэстэн биһирин ылар! Сүтүк элбэҥ биэр факторынан И.И.Похсеев быһаарытынан, билгини нэһилиэкпит дьон-сэргэтэ түөлбөлөөн олохсуйбут өг алаастара, бүчүм сирдэрэ сүөһү иһтэргэ табыгастаахтык тайаан сытарыннан, бай тоһон элбэҥинэн, дьадаҥы-хаманачыт араҥата балай да хойуутунан буолуон сөп.

Бу суруйуубар, ол ааспыт амырын сылларга Сэбиэскэй былаас туһугар хааннарын тохнут, саҥа олох салааларыгар олохторун

толук уурбут дьоннорбуттан аҕыйахтарын ахтан аһарбыт хайаан да наад. Олортон биһирдэстэрэ-оҕо сааһыттан эрэин-муну көрбүт, норуоттут таптаһаах мелодина, ырыаһыта, Саха АССР үтүөлээх уонна норуодунай артыһа, Бабаҥа-СулҔаччы таллаһаах ыччата Христофор Трофимович Макеннов бу сылга төрөөбүтэ 105 сылыгар аһан туран, кини аҕатын, аймахтарын олохторо ыар дьылҕалаһымын ахтыбыт.

РЕВКОМОВЕЦТАРЫ ДЬАКЫҔЫ

1921 сыл, ахсыннытыгар үрүгүгэр 40 киһигэр Канан хамандырыдаах этэрээтэ Абаҥа хоту өттүгэр Арҕы дигэн сиргэ кыһыллары чууттар. Кинилэр Хоптоҕо ревкома П.Петрову(Тойтоон), СулҔаччы ревкомун чинэһин Трофим Максимови, Бабаҥа ревкома Д.Неустроевы тутта ытан өлөрбүттэрэ. Трофимы уруккуттан да сытыы тылааһын, баайдары, куһаҥан кэмэлдүүлээх дьонго хоһууһа ыһымын иһин, баайлар абаһы көрөллөрө, Утарыта турууга дьадаҥы Торопуун тастык убаһын Тэбэнэт Бүтүүрү(Васильевы) кытта саҥа былаас дикки буолбуттара.Тэбэнэт эмиз ахсынны бүтүүтэ ыһыллар.

Мин аҕам Михаил Ефимов – Христофор Макеннов үлээннээбэ, ол ыар күнүгэр туһунан ахтымытыгар манньык диги суруйан хааларбыта: “Киристинилэ аҕатын Торопууну кытта 1921 сыл ахсынныга баанда иһинтэн кинир кэмгэр биһиргэ дьукаах өлөрбүтүгэр. Улахан Эбэҥ Кубайаах дьинитигэр, Амма быһаһын тухары ити дьыа трагедиятын курдук өлүүлээх дьыа иһилибэт. Капитонов (Кубайаах), Петр Васильев (Тэбэнэт), Трофим Макеннов – ити дьыа иһинтэн биэр кыһын өлбүттэрэ. Дьоммут дьуку сөтүдүлүбүттара...”

АВТОНОМИЯ АМНИСТИЯТА АБЫРААБЫТА

1922 сыл саҥатыгар Саха губерниятын Сэбиллэннэлээх Күүстэрин командуюһа Козлов суостаах ыйааҥа тарҕанар. Онно кини бандымыттарга хабырдык сыһыаннаһарга, өлөртүүргэ, кинилэргэ комолоспүт олохтоох дьонтон хас 5-с киһини ытарга бирикээстиир. Былаас ити хабыр байыаннай политикаһыттан Амма, Чурапчы, Мэҥэ сирдэрингэр куттамыт дьон үрүгүгэр барыылара үксээбитэ, баандалар халыһабыттара.

Аны туран, 1922 сыл, кулун тутарга Чурапчыга бассабыыктартан босхоломмут оройуоннартан Учредительнай сийдэс аһыллыбыта, онно бассабыыктары утары охсуһарга байыаннай олохтоох былаас – ВЯОНУ (Временное Якутское Областное Народное Управление) тэриллэбитэ. ВЯОНУ бэйэтэ норуодунай дэнэр аармыйаһаа, олоро олохтоох дьонтон туар буолан, Кыһыл Аармыйаны утары суостаах күөс буола улааппыта, тэнийбитэ.

Дьэ, бу кэмгэ, сотору абыраллаах суолталаах Наркомнац

СТЕПАНОВ
НИКОЛАЙ АФАНАСЬЕВИЧЕФИМОВ
ПРОКОПИЙ ИННОКЕНТЬЕВИЧПЛАТОНОВ
ДМИТРИЙ АФАНАСЬЕВИЧДЯЧКОВСКИЙ
ДМИТРИЙ МИХАЙЛОВИЧ

кэлэстэһиттэн быһаарытынан, Саха Автономнай уобалаһын тэрийин оҥоруллубута.

Саха сирингэр Гражданскай сэрини норуот өрө туруутунан биллэн, Исидор Барахов оҥорбут тезистэринэн соҕотох политическай сыанабыл биллэриллэбитэ, кыһыл террор тохтотуллубута, байыаннай коммунизм оннугар саҥа экономическай политика олоххо киирнэгэ сааһааммыта.

Муус устар 22 күнүгэр, РКПб гүббюротун Президиумунан, Саха АССР Ревкомун Манифеста ыһыллыбыта, онно Автономнай Өрөспүүбүлүкэ олохтоммутунан, бары өрө турааччыларга, баҥа өттүнэн Сэбиэскэй Былааска бэриммиттэргэ уонна эйэлээх олоххо төннүбүттэргэ амнистия биллэриллэбитэ. Гражданскай сэрингэ бүтэһик улахан былааннаах Пепеляев авантюриста кыайтарара чуолкайданмыта, Сэбиэскэй былаас байыаннай күүһэ улааппыта.

Амнистия элбэх Саха сирин дьонун дьыллэрингэр, алаастарыгар төннөн, эйэлээх олохторун оҕостоллоругар төһүү күөс буол-бута, үтүс урукку повстанецтар кыһылларга саа-сааһа тутан (ЯК-НАРРЕВДОТ), Пепеляевы элэргэ кыттыбыттара. СулҔаччынан дед Е. Курашов этэрээтэ И.Я. Строд Саһыл Сыһыма хаайтаран өлөрдүтэ, Чурапчыттан быһыһыр бирикээстээх тохтоон, сыһыанан аастытара. СулҔаччыны кытта сибээстээх Гражданскай сэрин үтүс түгүнүгэр, собыһалара буолан аастытара. Аны, 1924 сыллаахха Ньылхан-Айаан туһааһытынан тоңустар өрө туран, Сэбиэскэй Өрөспүүбүлүкэттэн араһарга тийэ туруорса сылдьыбыттара – бэйэтэ улахан туспа политическай собыһа. Саха сирингэр РКПб бюрота тоңустары эйэлээх экономическай көмө оҕорорго кэпсэтин мыта сатаабыттара. Ол улахан суолталаах икки оруттэр норуот хаанын тоҕору тохтотор кэпсэтиннэрин туһунан Амма ытык киһигэ Д.Ф. Наумов манньык быһааран турар:

“Билгини СулҔаччыбыттан Гражданскай сэрин түмүбүтэ. Манна биэр уһулуучулаах, норуоттут

эстибэтин туһугар туһуламмат собыһа буолан аастыта – ол 1925 сыллаахха, ыам ыйын 9 күнүгэр, кыһыллар өттүлэригэр И.Строд тоңустар өттүлэригэр – кинилэр хамандырыдара М. Артемьев, олохтоохтор ааттарыттан Расторгуев, Новгородов, Божедонов эйэлээх дуоһаар ытан, ол бэлэгитин – Тунсуу сэргэтин туруорбуттара. Хас да сүүс киһи амнистиялааммыта.

Ол киниттэн, Саха сирингэр Гражданскай сэрин бүтэһик өрө туруутун П. Ксенофонтов тэрийбит уонна салайбыт конфедералисткай хамсааһыннара ылар. Бу хамсааһыны кыһыр кинирбит күүһү-уобун биллэммит Сэбиэскэй былаас суһардык, тух да кэпсэтингэ суох хам баттаабыта уонна салайааччыларын, 20-чэ киһини ытан өлөрбүттэрэ. Бу хамсааһын эмиз Амма сирингэр, Олом Күөлгэ түмүктэммитэ, конфедералистар С. Михайлов хамандырыдаах этэрээтэ кыһылларга бэриммитэ.

Түмүгэр, бу кыра сырдаһыбар үтүс чабылхай чачылар киирбэттэр, холобур, Харачаас хорсун быһыһыта, Саһыл-Сыһыма Строду тоһуурдааһын уонна да аһыттар.

Саха Автономиятын амнистията тух да саарбаҥа суох Саха-быт сирингэр Гражданскай сэрин үгүнэн турдаһына биллэриллэн, норуоту харыстыыр сымлаах тыһыһынан эр бэртэрин өлөр өлүү дэҕэ тыһыраһыттан быһаһан ыһыта. Ону биллэн, үрүг хамандырыдара этэллэр: “Эһиги сэриннэн буолбакка, тыһыһыгар киллэрэн кыайдыгыт” диги. Бу буолар – өччөтөө, Саха сирин салалтатын инникитин толкуйдуур, муударай политика. Д.Ф. Наумов этэринин, былаас норуотун туһугар үлэтир-хамсыыр, харыстыыр, олохун тунсарар туһугар күүһүн-күдүгүн ууар буоллаһына, онуук былаас кытааннах тирэхтээх, уһун үйэлээх буолар.

Прокопий Михайлович
ЕФИМОВ,
Дьокуускай к. олохтооҕо,
үлэ бэртэрин.

БАБАҔАТТАН 1921-1922 сс. Өлөрүл-лүбүт Ревкомовецтар истиннэлэртэ.

1. Реутов Алексей Александрович (Ильинский)
2. — — — Александр Трофимович, Александрович, Александрович
3. Александр Трофим Максимович, Александрович
4. — — — Александр Трофимович, Александрович
5. — — — Александр Трофимович, Александрович
6. Васильев Давид Сергеевич (Толстоухов) 1882-1921
7. Иван Александрович, Александрович, Александрович
8. Александрович, Александрович, Александрович
9. Александрович, Александрович, Александрович
10. — — —

БАБАҔА (уруккута Б.С.СулҔаччы) РЕВКОМОВЕЦТАР

1. Михайлов Александрович, Александрович, Александрович
2. Васильев Давид Сергеевич, Александрович
3. Федотов Александрович, Александрович
4. Реутов Алексей Александрович, Александрович
5. Федотов Алексей Александрович, Александрович
6. Михайлов Александрович, Александрович
7. Александрович, Александрович, Александрович
8. Александрович, Александрович, Александрович
9. Александрович, Александрович, Александрович
10. Александрович, Александрович, Александрович
11. Александрович, Александрович, Александрович
12. Александрович, Александрович, Александрович
13. Александрович, Александрович, Александрович
14. Александрович, Александрович, Александрович
15. Александрович, Александрович, Александрович
16. Александрович, Александрович, Александрович

Хомойон сүрүөс М.П.Ефимов, 1983 г.,
Одьулуун кытаат, II - 1990, Амма.

Жирдьаастара таста 30 арҕаһыта Иллитэригэр

ПРОТОКОЛ

публичных слушаний по проекту бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 2023 год и на плановый период 2024 и 2025 годов село Чурапча 23 ноября 2022 года

Место проведения:

с. Чурапча, актовый зал Администрации МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) - 15 часов 00 минут.

Основание проведения:

Распоряжение главы МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) от 10.11.2022г. № 2203 «О проведении публичных слушаний по проекту бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 2023 год и на плановый период 2024 и 2025 годов».

Председатель публичных слушаний:

Сивцев Е.А., - первый заместитель главы МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я).

Повестка дня:

О проекте бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 2023 год и на плановый период 2024 и 2025 годов.

Количество зарегистрированных участников публичных слушаний - 26 чел.

Вступительное слово председательствующего: ознакомив всех присутствующих с повесткой дня, объявил, что публичные слушания проводятся в соответствии с Уставом МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я), Положения «О бюджетном процессе в МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я), Положения о Порядке организации

и проведения публичных слушаний МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я).

После ознакомления всех присутствующих с целями и задачами публичных слушаний, ознакомив регламент проведения публичных слушаний, о месте, времени, порядке учета предложений и участия граждан в публичном слушании по проекту бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 2023 год и на плановый период 2024 и 2025 годов, опубликованных в газете «Сана олох» и на официальном сайте администрации МО «Чурапчинский улус (район)».

Сообщил, что в ходе публичного слушания ведется протокол, в который вносятся все предложения и фиксируются результаты публичных слушаний, все участники публичных слушаний приносят порядок предложенного регламента.

Письменные обращения (предложения, замечания) жителей Чурапчинского района в рабочую группу по подготовке и проведению публичных слушаний не поступали.

Слушали информацию:

1. О проекте бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 2023 год и на плановый период 2024 и 2025 годов - докладчик Брызгаева Т.Т., начальник Управления финансов Чурапчинского улуса.

2. О проекте бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 2023 год и на плановый период 2024 и 2025 годов раздела «ОБРАЗОВАНИЕ» - докладчик Максимов А.П., заместитель начальника Управления образования Чурапчинского

улуса.

3. О проекте бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 2023 год и на плановый период 2024 и 2025 годов раздела «КУЛЬТУРА» - докладчик Гуляев П.Е., начальник Управления культуры Чурапчинского улуса.

С вопросами и предложениями выступили:

В ходе проведения публичных слушаний поступали устные вопросы, на все вопросы были даны исчерпывающие ответы.

Захаров А.А. - председатель улусного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский улус (район)»:

- предусмотреть в бюджете на 2023 год обеспечение продуктами питания по полному нормативному расчету;

- для реализации МП «Старшее поколение в муниципальном образовании Чурапчинский улус (район) на 2015-2025 годы» предусмотреть финансовые средства до 700,0 - 800,0 тысяч рублей для увековечения памяти выдающихся жителей;

- предусмотреть в бюджете на 2023 год средства на оплату проезда в отпуск работников бюджетной сферы не менее размера утвержденных средств 2022 года;

- предусмотреть в бюджете на 2023 год средства на приобретение книжного фонда, подписку на периодические издания не менее размера утвержденных средств 2022 года;

- предусмотреть финансовые средства на 2023 год на развитие и сохранение родного языка;

- провести работу по судебному решению по ликвидации очередности на получение бесплатного земельного участка семьям, имеющим 3-х и более детей;

- предусмотреть средства на обеспечение перевозки учащихся образовательных учреждений.

Матвеев И.К. - специалист по адаптивному спорту МБУ «Управление физической культуры и спорта»:

- в рамках реализации МП «Обеспечение безбарьерной среды для жизнедеятельности инвалидов и других маломобильных групп населения в Чурапчинском улусе на 2015 - 2025 годы» в 2023 году планируется провести благоустройство в 8 семьях с инвалидом 1 группы. Требуемая сумма на проведение благоустройства в 1 семью составляет 150,0 тысяч рублей. В связи с этим, в бюджете на 2023 год увеличить средства муниципальной программы.

- в связи проведением XIV Спартакады по адаптивным видам спорта в РС (Я) необходимо предусмотреть финансовые средства на подготовку и участие спортсменов адаптивного спорта.

Федоров С.Ф. - заместитель главы МО «Чурапчинский улус (район)»:

- в целях исполнения решения по исковому заявлению прокуратуры Чурапчинского района необходимо провести работу по обеспечению безопасности объектов, территорий образовательных учреждений, по актуализации паспортов антитеррористической безопасности, оснащению объектов системой наружного освещения образовательных учреждений, в соответствии с требованиями антитеррористической защищенности объектов (территорий);

- в целях исполнения решения по исковому заявлению прокуратуры Чурапчинского района необходимо провести работу по актуализации схемы территориального планирования в соответствии с требованиями законодательства;

- в целях исполнения решения по исковому заявлению прокуратуры Чурапчинского района необходимо провести работу по созданию мест размещения (площадок) для накопления твердых коммунальных отходов на территории муниципальных образований района;

- в целях исполнения решения по исковому заявлению прокуратуры Чурапчинского района провести работу по ликвидации очередности на получение бесплатного земельного участка семьям, имеющим 3-х и более детей.

По результатам выступлений докладчиков и иных участников публичных слушаний рекомендовано одобрить проект бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 2023 год и на плановый период 2024 и 2025 годов.

Голосовали:

«за» - 26, «против» - 0, «воздержались» - 0.

По итогам проведенных публичных слушаний их участники ренгли:

Поддержать и направить проект бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 2023 год и на плановый период 2024 и 2025 годов на рассмотрение улусного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я).

Е. А. Сивцев, председатель.
Л. М. Саввина, А. М. Гурьева, секретарь.

СУРУТУУ - 2023

Убаастабылаах аабааччы!

Ахсынны 5 күнүттэн 15 күнүгэр дылы чэпчэтиилээх СУРУТУУ САБАЛАНАР

Сурутууну почтага уонна сайт попуо podpiska.pochta.ru аадырыска сурутуоххутун соп.

Дойдун сокулун

2023 сыллаабы сурутуу

Подписной индекс ПИ964-Н

6 ыйга 425,04

1 сылга 853,66

КЭРИЭСТЭБИЛ

Тэҥиз улааппыт, оҕо саасты-тын биһирэ атаарбыт дьүөгэбит, табаарыспыт, салайбыт кылаахым биһир чабылхай үөрэнээччигэ, ыспарсымыана, актыбыһа Александрова Александра Александровна ыарахан ыарыытан олохтон олус хомолтолоохтук тупораабыта бу дьыл, эстини 26 күнүгэр 40 хонуга туолла.

Шура 1991 сыл кулун тутар 10 күнүгэр Чурапчы улуусун Чакыр нэһилиэгэр Александр Гаврильевич Адамов уонна Александра Константиновна дьүө кургуннэригэр үлүс оҕонторообутэ. Кыра эрдэбүттэн олус оттомноох, лоп-бааччы, ханнак баҕарар болпурдуоһу быһаарсар буола улааппыта. 1997 с. Чакыр орто оскуолатыгар бастагы кылааска кирибитэ. Билингэ-көрүүтэ тардыһылаах буолан, үөрэбэр олус кыһамнылаах, куруутун бэлэмнээх буолара. Оскуолаада үөрэнэр кэмнэрингэр кылаас лидерэ, кылаас,оскуола тэрээһиннэрингэр көхтөөхтүк кытара. Оскуола, нэһилиэк, улуус, өрөспүүбүлүкэ араас күрэхтэрин кыайылаабыта буолара: олимпиадалар, брейт - ринг, усупорт көрүҥнэрингэр илһик сылдыра. Математика, биология, химия, география предметтэрин улуустаабы олимпиадаларыгар бириһистээх миэстэлэри ылаар. Хайыһарга улуус, өрөспүүбүлүкэ иһинэн күрэхтэһиһэргэ 1, 2 миэстэлэртэн түспүтэ. Оскуоланы бүтэрэр сылыгар оскуола саамай үлүгүр наҕараадаатын - Эрилик Эристин аатынан бириһимийэ

Күндү доҕорбут сырдык кэриэһигэр...

лауреатынан буолбута, үөрэххэ үрдүк көрдөрүүтүнүн иһин, Эрилик Эристин иппит кыһынын Тамара Семеновна Яковлева уонна Агафий Иннокентьевич Адамовтар анал бириһимийэлэрин ылбыта.

Оскуоланы бүтэрэн, 2008 с. Хотугулуу-Илинни федеральнай университетка биолого-географической факультетка кирибитэ. 2013 с. «педагог-учитель химии и биологии» уонна «химик-аналитик» дээн икки дипломаах бүтэрбитэ. Кини устудьуоннуу да сылдьан, хайыһарга дьарыгын ыһыктыбатаа. Университеттар уонна үлүстүүтэр икки ардыларынаабы күрэхтэргэ хас да төгүл призердаабыта. Дьокуускай куоракка 2008 с. 5-с Универсиадаада чемпионунун, кыһыл көмүс мэтээл хаһаайынынан буолбута.

Шура иһтин баһылаан, Минерный куоракка Айылжа харыстабылын тэрһиттэригэр үлэтин саҕалаабыта. Онтон «Алроса» акционернай хампаанья Ботубатаабы геолого-разведочнай экспедиция лабораториятын инспекцияһын олохун тийэх күннэригэр дьирн ситиһиниһтэхтик үлэлээбитэ. Үлэтин, үлэтин кэлэктибин, иккис дойдутун күрэхтэ ылымат Минерный куоратын олус сөбүлүүр, элбэх табаарыстардаа, дьүөгэлэрдээ. Кини бу үлэбэ кириһэйттэн, хайа борхоталарын чинчийэрэ, рационализаторскай үлэбэ кыт-

тан, 2017 с. Рационализатор даҕастабыланынан, Махтал суругу туттарбытара, харчынан бириһимийэ олохтомута.

Ити үлэтин кэмнэригэр олохун аргыһын Дмитрий Васильевич Александров көрсөн, 2017 сыл балаһан ыйыгар ыл буолан, кыыс оҕолоруттара. Эдэр ыл инники олохторугар элбэх былааннаах, сымаллаах-соруктаах, үгүһү ситиһэр ыра санаалаах этилэр.

Билиги Шурабыт ыар ыарыһы туруулаһан, тийэх күнүгэр дьирн үтүөрэригэр эрэлээх сылпыт.

Шурабыт суох буолбутун хайдаа да итэҕэйиһитин баҕарбаппыт. Кини билиһээ куруутун сып-сырдык, ып-ыраас, бары өтүгүн чабылхай, кыайыһас-хотугас, олох бары күнүгэр - үлэбэ, успуорка, дьэ кургунтэ уо.д.а. инники эрэ сылдьар аналлаах, дьол-соргу эрэ эгэрдээх буоларыгар эрэнэрибит.

Добором, эдэһим Шура куруутун үөрэ-көтө эрэ сылдьарын өйдүүбүн. Тас да көрүгүнэн, дууһатынан да наһаа кэрэ киһи этэ. Өйдөөх, элбээй, чабылхай. Дьону кытта биһир тылы буолара - оҕо да, эдэр да, кырдыас да буолуон. Кини олоху көрүүтэ олус дьирин этэ. Куруук бэйэ-бэйэбитин өйбө сылааһчыбыт. Аһыныһас, барыларыгар көмөлөһө сылдьар буолара. Амарак иһэ, тигталлаах кургун. Билиһээ бары-

бытыгар көлөбүр буолар этэ.

Эн сырдык мөссүөгүн, куруук үөрэн мичилиһ сылдьарын хаһан да умнуом суоҕа, өрүү сүрэхтэр биһиги... Сырдык сулу буолан чутас дьонун сырдыта тур. Эн билиги сүрэхпитигэр өрүү тыһынааххын. Ахтабыт, суохтуубут.

Биһирэ үөрэммит доҕоро Нюргуяна Иванова.

Испитник саныыр күлү дьүөгэм Шурача туһунан

Билиги Шураһын олох кыра оҕо эрдэхпиттэн доҕордоһупт. Уһуйан бастагы күнүттэн, орто оскуоланы бүтэрэхпитигэр дьирн күн айы кургунтэ биһирэ сылдьыбыппыт. Билиги кылааспыттыгар Шурабыт саамай баскөс киһибит буолара. Биһир да тэрээһин кини салайыта суох ааспат этэ. Кылаастыт оҕолорун саамай түмэ тутарчыбыт кини буолара.

Кэники улахан кылаастарга хайыһарынан үлүһүйэн дьарыктаммыппыт. Алдаһынан, Нерюнгинан сьордарга сылдьарбыт, улуус хайыһарга сүүмэрдэммит хампаандатын чинчийэрэ этибит.

Өрөспүүбүлүкэбэ, улууска куруук бириһистээх миэстэбэ тикээччибит. Ол сылдьан элбэх доҕортордоһупт. Алдаһага буолбут Саха сирин норуоттарын кыһынты ыспартакыадаатыгар, Алдаһага ыспартакыадаатыгар,

ориентированнега улуус сүүмэрдэммит хампаандатыттан кыттыны ылбыппыт.

Шурабыт үөрэбэр кыһамнылааба, куруук кыра оҕолорго сүбэ-ама буолара, сытыары сымнаһас майгылааба, дьүөгэбит сырдык мөссүөгүн хаһан да умнуохпунт суоҕа.

Милана Дегесова.

Бу күн куруе сурах тыһыны тыалы үргүйдэ... Төлөрү уулаах харахпар Элэс тыһан аастылар Оҕо сааһым чабыл күнүгэр, Оскуолам кэрэ кэмнэргэ...

Баар этэ онно кини. Билиги Шурабыт-Дьүөгэбит, доҕорбут, Кэрэ, сырдык киһибит! Быраһаай, быдан дьылларга... Сырдык санааң, Үтүө сыһыаның Умнулубатын үйэлэргэ! Амгелена Ноговицына.

Күндү Шурабыт, быдан дьылларга быраһаай! Эн мэлдьи биһирэ тыһынааххын...

Биһирэ улааппыт, үөрэммит үлэһиттэргэр, кылаас салааһааччыларга Т.И. Адамова, А.Я. Михайлова.

